

pereviznykiv-xto-ta-chomu-blokuye-proyizd-vantazhivok-cherez-ukrayinskyj-kordon. (дата звернення: 28.11.2023).

4. Що відбувається з економікою України під час війни? URL: https://biz.censor.net/resonance/3334083/scho_vidbuvayetsya_z_ekonomiko_yu_ukrayiny_pid_chas_viyiny. (дата звернення: 27.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-52>

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Саморуков В. О.

*здобувач вищої освіти здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня*

за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Рассадникова С. І.***

кандидат економічних наук, доцент,

старший науковий співробітник,

доцент кафедри економіки і міжнародних економічних відносин

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

В умовах стрімкої глобалізації та інтеграції світової економіки питання підвищення конкурентоспроможності підприємств аграрної галузі стає надзвичайно актуальним та стратегічно важливим завданням.

Виробництво соняшникової олії є однією з найважливіших економічних та продовольчих складових агропромислового комплексу в Україні. Олійно-жирова галузь є однією з перспективних і стратегічних, оскільки є стабільним джерелом валютних надходжень для України, тому подальша участь України на світовому ринку соняшникової олії є досить важливою. Але повномасштабне вторгнення рф, а також глобальні економіко-політичні виклики, які негативно вплинули на аграрний сектор в цілому та ринок соняшникової олії зокрема, може завадити подальшому розвитку. У зв'язку з цим доцільним буде провести дослідження з метою визначення перспектив подальших темпів

розвитку підприємств олійно-жирової галузі України та зміцнення позицій на внутрішньому та світовому ринку [2].

Виробництво соняшникової олії протягом 2022–2023 рр. стало мінімальним за останні 10 років, склавши 4,9 млн тонн [1]. Протягом сезону з України спостерігався рекордний та неконтрольований експорт соняшнику, що відбулося на тлі падіння переробки олійної та експорту соняшникової олії через обмежену роботу портів [4]. Невизначеність щодо подальшої роботи «зернового коридору» тримає ринок в напрузі, але тимчасово на перший план виходить європейський фактор: продовження заборони експорту соняшнику та ріпаку з України до п'яти країн ЄС, труднощі з транзитом.

Проголошений Україною «зелений курс» щодо європейської інтеграції, за останні роки визначив нові стандарти для сталого розвитку, що відображає важливість природозбереження в агросекторі. Саме в цьому контексті стає важливим розглядати можливості підприємств аграрної галузі в контексті конкуренції на світовому ринку, зокрема, у виробництві соняшникової олії. Впровадження зелених технологій – стає ключовим чинником успіху, який дозволяє підприємству аграрної галузі не тільки забезпечити високу якість свого продукту, але й визначити себе як учасника екологічно-орієнтованого ринку.

З точки зору конкуренції на світовому ринку соняшникової олії, важливість закритого циклу обробки та переробки соняшнику набуває ключового значення. Диверсифікація виробництва з напрямком екологізації, зокрема виготовлення шроту, є стратегічним вибором для підвищення конкурентоспроможності підприємства. Шрот, отриманий у результаті обробки соняшнику, стає цінним ресурсом, який може бути використаний в різних сегментах виробництва та експортований до підприємств, що використовують його як сировину. Завершуючи закритий цикл обробки соняшнику та отримання шроту, підприємство має можливість оптимізувати використання ресурсів та стати більш самостійним у виробничих процесах. Перепродаж шроту до підприємств, які використовують його для виробництва кормів, біопалива або інших продуктів, відкриває нові можливості для розширення ринків та збільшення прибутковості підприємства [5].

Важливим принципом удосконалення механізму зовнішньо-економічної діяльності є його стратегічна орієнтація. Отже, оцінивши тенденції розвитку ринку соняшникової олії, ми виділили пріоритетні напрями подальшого реформування ринку [3]:

– *Диверсифікація виробництва*: підприємства повинні розглядати можливості диверсифікації виробництва, включаючи розширення асортименту вироблених товарів та впровадження нових технологій для створення продуктів з вищою доданою вартістю.

– *Удосконалення екологічних практик*: з урахуванням глобальних тенденцій щодо сталого розвитку та екологічної свідомості, підприємства повинні акцентувати увагу на удосконаленні екологічних стандартів виробництва, використанні енергозберігаючих технологій та розробці екологічно чистих упаковок.

– *Гнучкість в реагуванні на геополітичні виклики*: підприємства повинні мати гнучкі стратегії реагування на зміни у геополітичній обстановці та торговельних відносинах, такі як зміни тарифів чи обмеження експорту.

– *Підвищення технічної конкурентоспроможності*: інвестиції у вдосконалення технічного обладнання та впровадження цифрових технологій дозволять збільшити продуктивність та зменшити витрати.

– *Створення стратегічних партнерств*: умови глобальних викликів та нестабільної ситуації війни можуть вимагати від підприємств формування стратегічних партнерств для забезпечення стабільності постачань та розширення ринків збуту.

В умовах воєнного стану та глобальних трансформацій підприємства повинні активно працювати над удосконаленням системи управління зовнішньоекономічною діяльністю. На прикладі ринку соняшникової олії виявлено, що важливість закритого циклу виробництва, використання відходів та екологізація є ключовими аспектами успішної діяльності підприємств у сучасних умовах.

Література:

1. Державна служба статистики України.
URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.12.2023)

2. Негрей М. В., Тараненко А. А., Костенко І. С. Аграрний сектор України в умовах війни: проблеми та перспективи. Економіка та суспільство. 2022. № 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-38> (дата звернення: 03.12.2023)

3. Пріоритети забезпечення стійкості промисловості й аграрного сектору економіки України в умовах повномасштабної війни: аналіт. доп. / [О. В. Собкевич, А. В. Шевченко, В. М. Русан, Л. А. Жураковська]; за ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2023. 49 с.

4. Ukraine rapid damage and needs assessment (February 2022 – February 2023): Agriculture. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099184503212328877/pdf/P1801740d1177f03c0ab180057556615497.pdf> (дата звернення 02.12.2023)

5. Олійні в умовах війни: посів, залишки, переробка, умови зберігання. URL: <https://latifundist.com/spetsproekt/963-olijni-v-umovah-vijni-posiv-zalishki-pererobka-umovi-zberigannya> (дата звернення: 03.12.2023)